

Ιωάννης Π. Α. Ιωαννίδης

Λόγω κρυμμένα λογοκριμένα

Σχεδόν ημι-ιστόρημα

ΚΕΔΡΟΣ

Ιωάννης Π. Α. Ιωαννίδης: *Λόγω κρυμμένα λογοκρυμμένα*

ISBN 978-960-04-5141-2

Υπεύθυνη Τμήματος Επιμέλειας-Διόρθωσης: Μαρία Σπανάκη
Επιμέλεια-Διόρθωση: Βασιλική Κουρούδη
Ηλεκτρονική σελιδοποίηση-διόρθωση: Νικολέττα Δουλάμη

© Ιωάννης Π.Α. Ιωαννίδης, 2020

© Εκδόσεις Κέδρος, Α.Ε., 2020

Κέδρος Εκδοτική Α.Ε.

Γ. Γενναδίου 3

Αθήνα 106 78

τηλ. 210 38 09 712-14 • φαξ 210 33 02 655

www.kedros.gr • www.facebook.com/kedros.gr

e-mail: books@kedros.gr

It was hard to look at a retrospective, I just pretended to look at the walls. I can't face my old work. It was old. Had to sign a lot of Soup Cans, portfolios, stuff like that.

Thursday, May 25, 1978 – Zurich, *The Andy Warhol Diaries*

ἐπὶ τὸ πολὺ πέλαγος τετραμμένος τοῦ καλοῦ

Πλάτων, *Συμπόσιο*, 210d

Ξενιτεία ἐστὶ κατάλειψις ἀνεπίστροφος πάντων τῶν ἐν τῇ πατρίδι, [...] Ξενιτεία ἐστὶν ἀπαρῆσθαι τὸν ἦθος, ἄγνωστος σοφία, ἀδημοσίευτος σύνεσις, ἀπόκρυφος βίος, ἀθεώρητος σκοπός, ἀφανὴς λογισμός, εὐτελείας ὄρεξις, στενοχωρίας ἐπιθυμία, πόθου θείου ὑπόθεσις, ἔρωτος πλήθος, κενοδοξίας ἄρνησις, σιωπῆς βυθός.

Ιωάννου του Σιναΐτου, *Κλίμαξ*, Περὶ Ξενιτείας

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΠΡΟΟΙΜΙΑ

ΣΕ ΑΓΝΩΣΤΟ ΧΡΟΝΟ

Το: Φ7

Πολύ θα ήθελα να χαρώ την κλασική ισορροπία της δεύτερης συμφωνίας του Brahms που μου στείλατε σε αυτή την υπέροχη εκτέλεση. Δεν είναι εκεί όμως πλέον ούτε το μυαλό μου ούτε η ψυχή μου. ██████████ έχω δεχτεί τους τελευταίους μήνες είναι απίστευτα στον ειδικώς χαοτικό συνδυασμό τους. Ευχαριστώ όμως ειδικά για το *Adagio non troppo*. Νομίζω ότι ο Brahms είχε γράψει ότι είναι τόσο πικρά μελαγχολική αυτή η μουσική που φοβότανε ότι δεν θα μπορούσε να παιχτεί – ίσως ειδικά το δεύτερο θέμα *L'istesso tempo, ma grazioso*. Κι όμως παίζεται μια χαρά ξανά και ξανά. Στοιχηματίζω ότι έχει ηχογραφηθεί σε εκατοντάδες διαφορετικές εκτελέσεις. Κανένας δεν τόλμησε να πει «Αρκετά πια με αυτό τον κατηφή Brahms, παρατάτε μας, δεν πάει άλλο, τέρμα». Όλα παίζονται. Και έτσι θα συνεχίσουν.

Προσπαθώ να διασκεδάσω αυτές τις εμπειρίες που έχω συσσωρεύσει τα τελευταία χρόνια με όσα αντι-χαοτικά αντισώματα μπορώ να παράγω, αλλά το θυμικό, όπως κι ο θύμος αδένας, έχει κάποια όρια εξάντλησης. Στους περισσότερους ανθρώπους κι ο θύμος και το θυμικό υποστρέφουν καθώς μεγαλώνουν, σε εμένα μάλλον έχει κρατήσει περισσότερο, αλλά πόσο ακόμα;

Θα σας προωθήσω μία από τις πιθανόν πιο ασήμαντες εμπειρίες, τον λόγο γιατί σταμάτησα να γράφω στην [MME200]. Αυτό όμως δεν είναι τίποτε. Κάποια από τα πιο σημαντικά ██████████ είναι σε εξέλιξη και δεν έχουν ωριμάσει ακόμα μέσα μου για να μπορέσω να τα μοιραστώ με ικανή ενάργεια ή με αίσθηση διασκέδασης.

Όπως και να 'χει, κάπου πρέπει να αρχίσουμε να μιλάμε. Έστω κι αν μπορούμε να πούμε μόνο τη μισή ιστορία. Κι αυτό είναι που προσπαθώ. Όχι για να δείξω ότι έχω δίκιο κι ότι άλλοι είχαν άδικο. Μακάρι να έχω εγώ άδικο. Αυτό που με νοιάζει, και στην επιστήμη και γενικότερα, είναι να βρεθεί τι είναι το σωστό και το αληθινό, κι ας έχω άδικο. Είναι τόσο εύκολο να σφάλει κανείς. Χαίρομαι να βρίσκω ότι έκανα λάθος. Νιώθω υποχρεωμένος σε όσους μου υποδεικνύουν τα λάθη μου, είναι οι ευεργέτες μου.

Ξανάρχομαι λοιπόν σε αυτούς τους δύο δρόμους του Μιλάνου για τους οποίους σας είχα εξηγήσει στο παρελθόν γιατί είναι τόσο σημαντικοί για μένα, τη via Fiori Chiari και τη via Fiori Oscuri. Νομίζω ότι συνειδητά διαλέγω τη via Fiori Oscuri, την οδό των σκοτεινών λουλουδιών, για όσα σκοπεύω να σας μεταφέρω, αγαπητή φίλη. Δεν γίνεται αλλιώς. Στη σκακίερα δεν μπορείς να διαλέξεις και τα μαύρα και τα λευκά πιόνια ταυτόχρονα. Διάλεξα. Αν έχασα, δεν έχει τόση σημασία. Θα προσπαθήσω πάντως να πω

εδώ μόνο τη μισή ιστορία. Ή για να είμαι ακριβής και πραγματιστής, μόλις κάποια θραύσματα από τη μισή ιστορία. Το να ελπίζει κανείς για περισσότερα θα ήταν εγωιστικό και υπερφίαλο.

To: Φ7

Subject: Fw: Αποχώρηση

Σας στέλνω ενδεικτικά άλλο ένα κομμάτι από το τέλος εποχής, την καταστροφή των αρχείων μου από τους στενότερους συνεργάτες και μαθητές μου. Νομίζω ότι κι αυτό δεν είναι τίποτα, απλώς άλλη μια μικρή ανιμαχία με τη ζωή. Έχουν συμβεί πάρα πολλά μέσα σε πολύ λίγο χρόνο, τα σημαντικότερα προσπαθώ ακόμα να τα διαχειριστώ, δεν ξέρω αν θα καταφέρω κάποτε να τα εκφράσω, να τα μοιραστώ, άρα να τα εξουδετερώσω. Ωστόσο είπαμε, ας προσπαθήσουμε για τη μισή ιστορία.

To: Φ7

Subject: Fw: [REDACTED]

Και δείτε κι αυτό.

To: Φ7

Subject: Fw: [REDACTED]

Κι αυτό.

To: Φ7

Subject: Fw: [REDACTED]

Κι αυτό.

To: Φ7

Subject: Fw: [REDACTED]

Κι αυτό. Ποτέ δεν θα σταματήσω να λέω ότι η επιστήμη είναι ό,τι καλύτερο συνέβη ποτέ στον Homo sapiens sapiens. Πώς καταφέραμε όμως να αφήσουμε τόση μετριότητα, τόσο συμβιβασμό, τόση μεροληψία; Πώς τα καταφέραμε τόσες φορές να επιβραβεύουμε κάποιους από τους χειρότερους, εκείνους που μπήκανε στην επιστήμη για να πλουτίσουν χρηματικά ή για να υπηρετήσουν μόνο τον εγωισμό τους; Πώς τα καταφέραμε την ίδια στιγμή να έχουμε αφήσει την αμάθεια να καλπάζει στην κοινωνία, να αφήνουμε τους περισσότερους πολίτες λειτουργικά αναλφάβητους, εύκολα θύματα της παραπλάνησης και της ψευτιάς;

Για να μη μιλήσω για την τέχνη. Ποια τέχνη; Τι είναι αυτό; Τρώγεται;

To: Φ7

Subject: Fw: Dr. Ioannidis RE: scientific irreproducibility

Να και μια εύθυμα θλιβερή νότα, κάτι πραγματικά εντελώς ασήμαντο, 100%

τιποτένιο κι ευτράπελο που έφτασε μόλις τώρα. Ενώ γίνεται το σώσε με σοβαρά προβλήματα και ταυτόχρονα ταξιδεύω μέσα σε πέντε μέρες Σαν Φρανσίσκο-Ζυρίχη-Βέρνη-Νεσατέλ-Φρανκφούρτη-Σαν Φρανσίσκο-Σίδνεϋ-Μελβούρνη, φτάνει ένα τέτοιο μήνυμα στο e-mail που με πιάνουν τα γέλια· με κάνει να πιστεύω ότι η ζωή δεν είναι τραγωδία, ούτε καν κωμικοτραγική, μόνο μια χοντροκομμένη κωμωδία κατάλληλη αυστηρά για

Ο [REDACTED], αφού έγραψε δύο κείμενα για να αποδείξει [REDACTED] και άλλο ένα για να αποδείξει ότι [REDACTED], μου ζητάει να [REDACTED]

Φυσικά δεν πρόκειται να απαντήσω.

To: Φ7

Subject: Fw: [REDACTED]

Να, πάρτε κι αυτό το θραύσμα. Η απάντησή μου σε μια πρόσκληση.

To: [REDACTED]

Subject: Re: Πρόσκληση στην Τελετή Βραβείου [REDACTED]

Ευχαριστώ πολύ για την ευγενική πρόσκληση. Επειδή στα περισσότερα μέρη του κόσμου η πανεπιστημιακή ζωή έχει καταστήσει φέουδο ανδροκρατούμενων συμμοριών μετρίων που αλληλοαποκαλούνται άριστοι σε μια εικονική πραγματικότητα που λειτουργεί αυστηρά μέσα στα δικά της ιδιωτικά σύνορα, αποκομμένη κι από την πραγματική επιστήμη και από την κοινωνία, έχω αποφασίσει να μην παρευρίσκομαι σε βραβεύσεις θεσμών που αποφεύγουν συστηματικά να βραβεύουν γυναίκες. Με μόνο 3/29 γυναίκες ανάμεσα στους μέχρι σήμερα τιμώμενους, το συγκεκριμένο βραβείο, παρά τους πολλούς αξιόλογους επιστήμονες που έχει τιμήσει, ανήκει δυστυχώς στην κατηγορία των θεσμών που ενισχύουν με το βάρος του κύρους τους την ανισότητα των φύλων στην πανεπιστημιακή ζωή.

Έχω επίσης αποφασίσει να κάνω εξαιρέσεις, όταν υπάρχει μεν έκδηλη ανισότητα μεταξύ των φύλων και βραβεύεται πάλι άνδρας, αλλά ο βραβευόμενος είναι σημαντικότατος. Συγχαρητήρια στον επιλεγμένο αυτή τη χρονιά, αλλά από όσο μπορώ να πω δεν φαίνεται να είναι σημαντικότατος.

Μπορείτε να μεταφέρετε, αν θέλετε, στα μέλη της επιτροπής το e-mail με την απογοήτευσή μου.

To: Φ7

Subject: Fw: [REDACTED]

Να και μια επιστολή παραίτησης. Από αυτά που γράφω, θα καταλάβετε και τα υπόλοιπα. Θυμάστε που σας είχα αναφέρει ένα απόσπασμα; «Since the times of Giordano Bruno, scientists publish, teach/lecture, serve and defend science in public against ignorance, as they think best. I understand that some grains of intolerance may creep in at times. For example, Giordano Bruno was burned at the stake for publishing, teaching/

lecturing, serving and defending science in public against ignorance». Σας είχα πει ότι ήταν κάτι που ανέφερα σε έναν συνάδελφο. Η πλήρης αλήθεια είναι ότι πρόκειται για απόσπασμα από μια πολύ εκτενέστερη επιστολή παραίτησης, που την έγραψα με μεγάλη προσοχή. Είμαι υπερήφανος γι' αυτήν. Εδώ επισυνάπτω το πλήρες κείμενο. Παρακαλώ εσείς να τη διασώσετε, αν [redacted] διημοσιεύσω; [redacted]

To: [redacted]

Subject: [redacted] [επισυνάπτεται η επιστολή παραίτησης]

To: Φ7

Subject: Fw: [redacted]

Να κι άλλη μια μακρά αλυσίδα αλληλογραφίας, μία από τις χιλιάδες, καθεμία από αυτές τις (συνήθως αδιέξοδες) διενέξεις θα μπορούσε να γίνει υλικό για ολόκληρο βιβλίο. Αυτά συμβαίνουν όταν συναντάς ανθρώπους στον δρόμο σου που τα συγκρουόμενα συμφέροντά τους χρειάζονται σελίδες ολόκληρες για να αναφερθούν έστω και με βραχείς τίτλους.

To: Φ7

Subject: Fw: [redacted]

Συνεχίζω να σας προωθώ εμπειρίες και απορρίψεις και νιώθω σαν να προσπαθώ να αδειάσω τη θάλασσα με κουταλάκι του γλυκού. Ούτε καν. Με ένα τρύπιο κουταλάκι του γλυκού. Όταν γράφω στο βιογραφικό μου ότι έχω απορριφθεί πάνω από χίλιες φορές, είναι υποεκτίμηση. Κι έπειτα τι μπορεί να καταλάβει κανένας από e-mails; Πολύ μικρό μέρος της πραγματικότητας, ασήμαντο ίσως. Τα σημαντικότερα συμβαίνουν αλλού, τα περισσότερα δεν καταγράφονται πουθενά. Λαμβάνω και στέλνω εκατοντάδες e-mails την ημέρα. Σήμερα που κοιτώ το inbox βλέπω να έχω και 59.894 αδιάβαστα. Δεν είναι αυτή η πραγματικότητα, σας προειδοποιώ.

8 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ ΕΩΣ 15 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ

To: K562

Subject: Re: DeLMAR launch in Melbourne

Dear [κ562],

I spent 6 hours in the emergency room last night. Good news: all life threatening conditions were excluded. I am glad this was not pulmonary embolism. But I still feel far from well. Probably combination of dehydration and air travel plus some viral infection. I will rest for the next several hours and will do my best to come and give the opening keynote, it is just that I can't promise at this stage how I will feel by 3pm.

Sent from my iPhone

To: K562; Cc: K568; P569
Subject: Re: DeLMAR launch in Melbourne
Hi [κ562],

I will try to rest until 3 pm and see what is feasible, thank you for being so flexible. Hopefully I will be asleep at noon but if [κ568] or someone else could come pick me from the hotel at 3:15, it would be great.

Sorry for all this trouble!

Sent from my iPhone

To: [κ562]
Subject: Thank you!
Dear [κ562],

A million thanks for your hospitality in Melbourne and apologies for causing some trouble (to say the least). Well, I can now testify that Melbourne is a beautiful city and its hospitals have some great doctors and staff – I can tell from firsthand experience. It is hard to believe I managed to give that keynote lecture, just a few hours after being discharged from the hospital. I look forward visiting again soon and having more time to spend together. We are leaving the blood pressure monitor with the concierge at the Langham hotel.

Cheers!

To: A122
Subject: Fires in Napa Valley

I have no direct experience of what is going on, but from what I hear, it is just horrible in the Napa area. Very sad.

I am actually in Australia, giving several invited lectures in Melbourne and in the Gold Coast this week. I will also stop briefly at Sydney, will you be around? It would be great to meet and catch up. If so, maybe we can meet somewhere close to the Opera house and take a walk across the Royal Botanic Gardens. You know that I always cherish these peripatetic brainstorming sessions.

To: Ομάδα φίλων, κυρίως στη Διασπορά
Subject: Λογοκρισία και τέλος εποχής
Αγαπητοί φίλοι,

Κάποιοι παρατηρήσανε ότι δεν δημοσιεύω πλέον στην [MME200]. Αληθεύει. Το τελευταίο κείμενο που έστειλα προς δημοσίευση ζητήθηκε να λογοκριθεί για να μη δημιουργηθεί πρόβλημα στην καπνοβιομηχανία Philip Morris που έχει εμπορική συμφωνία με την εταιρία που ελέγχει την [MME200]. Όταν αρνήθηκα τη λογοκρισία, η [MME200] αρνήθηκε να δημοσιεύσει το κείμενο και ο εκδότης τής [MME200] παραιτήθηκε ηρωικά. Φυσικά δεν δέχομαι να ξαναδημοσιεύσω στην [MME200] κάτω από τέτοιες συνθήκες. Δεν αποδέχομαι τη λογοκρισία στον δημόσιο λόγο, ακόμη και αν ασκείται πάνω στους αντιπάλους μου. Πόσο μάλλον όταν πρόκειται για

το κάπνισμα, κορυφαία αιτία θανάτου παγκοσμίως. Το επίμαχο απόσπασμα και οι απαντήσεις μου στον εκδότη εμφανίζονται παρακάτω. Επίσης έγραψα ένα άρθρο σύνταξης στο *European Journal of Clinical Investigation* γι' αυτό το θέμα, είναι προσβάσιμο στο <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/eci.12841/epdf>.

Με αυτό το τέλος εποχής, εύχομαι και πάλι να δοθούν ευκαιρίες για δημόσιο λόγο σε χιλιάδες σοβαρούς γνώστες που δεν έχουν κάποιο βήμα για να πουν πράγματα απείρως πιο αξιόλογα και πιο σοφά από όσα πιθανόν ασήμαντα (πάντως δωρεάν και ανιδιοτελώς) έγραψα αυτά τα δύο χρόνια.

Δυστυχώς φοβάμαι πως η E [REDACTED] πέρασε πλέον στη φάση του Τελικού Ύπνου. Δεν σας εύχομαι Καληνύχτα...

Το: A104

Subject: Re: Λογοκρισία και τέλος εποχής
Αγαπητή [α104],

Χίλια ευχαριστώ για τη συμπαράσταση. Το σκοτάδι έχει γίνει πολύ πηχτό πλέον, αλλά θα συνεχίσω να γράφω τα βιβλία μου, για όσους λίγους ενδιαφέρονται, και να χρησιμοποιώ όποιο αξιοπρεπές βήμα μου προσφέρεται.

Το: A222

Subject: Re: Λογοκρισία και τέλος εποχής

Ευχαριστώ, [α222]! Εκτιμώ τη στάση του [α233] να διακόψει κι αυτός την αρθρογραφία για να διαμαρτυρηθεί για τη λογοκρισία που μου ασκήθηκε, μπράβο του. Βέβαια, ως κομματικό στέλεχος διαθέτει πολλά μέσα να δημοσιεύει, ενώ ο αποκλεισμός μου είναι πλέον σχεδόν πλήρης στην E [REDACTED].

Ποτέ δεν κατάλαβα γιατί αυτός ο άνθρωπος μου επιτέθηκε τόσο προσωπικά και τόσο απροκάλυπτα και στην [MME200] και αλλού (αποκαλώντας την προσπάθειά μου [REDACTED]). Ας είναι όμως, δεν κρατάω κακία. Απλώς με κάνει να σκέφτομαι ξανά και ξανά αυτό το παλιό ρητό «άβυσσος η ψυχή των ανθρώπων».

Να 'σαι καλά!

Το: Ομάδα φίλων, κυρίως στη Διασπορά

Subject: Αξιοπιστία οικονομικών – επιστημονικές πρακτικές – αγγλόφωνη ιατρική σχολή στην E [REDACTED] – μυστηριωδώς
Αγαπητοί φίλοι,

Σας στέλνω:

1. Μια εμπειρική αποτίμηση της αξιοπιστίας των οικονομικών επιστημών στηριγμένη σε 6.700 μελέτες για 159 θέματα στο *Economic Journal*. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/econj.12461/full>.
2. Ένα σχετικό op-ed στους *Los Angeles Times*. <https://www.latimes.com/opinion/op-ed/la-oe-ioannidis-economics-is-a-science-20171114-story.html>.

3. Μία σχετική συζήτηση στο *Wired*. <https://www.wired.com/story/econ-statbias-study/>
4. Δύο συζητήσεις για άλλα θέματα περί επιστημονικών πρακτικών στο *Times Higher Education* και στη *Le Monde*. <https://www.timeshighereducation.com/opinion/end-time-sheets-eu-pilots-trust-based-grant-funding>. https://www.lemonde.fr/economie/article/2017/10/28/recherche-medicaire-petits-arrangements-avec-la-verite_5207176_3234.html.
5. Μία συνέντευξη στα [MME500] για το αν μπορεί να ιδρυθεί αγγλόφωνη ιατρική σχολή στην E■■■■ με στόχο την παγκόσμια κορυφή [ηλεκτρονικός σύνδεσμος σε άρθρο των MME500].
6. Μία ενημέρωση: κάπου δύο μήνες μετά την άρνηση δημοσίευσης και την παραίτηση του εκδότη της στήλης, η [MME200] μυστηριωδώς καταχώρισε το άρθρο μου στο ηλεκτρονικό αρχείο του ονόματός μου χωρίς να το διατηρήσει στη σελίδα όπου κάποιος αναγνώστης που θα έμπαινε στο site της θα μπορούσε να το δει (κανονικά αυτά τα κείμενα παραμένουν διαθέσιμα εκεί για κάπου πέντε μέρες). Δεν ξέρω αν αυτό θεωρείται δημοσίευση κατόπιν εορτής ή απλώς ένας τρόπος να τοποθετηθεί τιμητικά το τελευταίο κείμενο στο φέρετρο πριν πέσουν τα χρώματα από πάνω. Πάντως το άρθρο είναι προσβάσιμο εδώ: [ηλεκτρονικός σύνδεσμος].

Παρακαλώ ειδοποιήστε με αν δεν θέλετε να παίρνετε αυτά τα ηλεκτρονικά μηνύματα. Τα στέλνω σε μια μικρή λίστα ανθρώπων που εκτιμώ και δεν θα ήθελα να βαραίνω το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο σας με τη σαβούρα μου.

Να 'στε καλά!

Ημερολόγιο τυραννίας: λάθη

Κάθε φορά που γράφω ένα κείμενο, λέω θα είναι το τελευταίο. Φαίνεται αδύνατο να προλάβεις να σχολιάσεις όσα συμβαίνουν με ιλιγγιώδεις ρυθμούς στασιμότητας σε μια τυραννία. Τυραννία όχι μόνο με τον αυστηρά πολιτικό όρο, αλλά με την ευρύτερη έννοια της τυραννισμένης ζωής. Μια γνήσια τυραννία φροντίζει να σε βασανίζει όπου και να βρίσκεσαι και με όσα μέσα έχει διαθέσιμα.

Και τι να πρωτοθυμηθώ για το καλοκαίρι που πέρασε. Διακοπές στην E■■■■. Διακοπές με Κάφκα. Κύριε Ιωαννίδη, απ' ό,τι φαίνεται στα έγγραφά μας είστε παράνομος εγκληματίας. Τι, γιατί, από πού κι ως πού, τι έγινε, τι έκανα! Τελικά διαπιστώθηκε ότι είχε γίνει λάθος. Λάθος όνομα, λάθος καταχώριση στα κιτάπια. Διατηρώ για σουβενίρ του κακόγουστου λάθους ένα έγγραφο από εισαγγελέα της «Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης». Παραλίγο και κακοποιός – από λάθος.

Λίγο πριν φύγουμε, φωνάξαμε υδραυλικό για κάτι ασήμαντο. Μας ενημέρωσε τυχαία ότι έχουν εκδοθεί οι δασικοί χάρτες του νομού. Μπήκαμε στο διαδίκτυο και βάλαμε τις γεωγραφικές συντεταγμένες με τα δεκαμήφια νούμερα με τα τρία δεκαδικά ψηφία. Πρέπει να ομολογήσω ότι σαν αδαής καθηγητής στατιστικής τα βρήκα μπαστούνια να βγάλω άκρη στο δαιδαλώδες λογισμικό. Όταν τελικά χαράχτηκε το ευλογημένο εικοσάγωνο πολύγωνο του οικοπέδου, διαπιστώσαμε την ωραία έκπληξη: το σπίτι μας κατάσχετα ως δάσος! Ενώ είναι τελείως νόμιμο. Πανικοβληθήκαμε, απορήσαμε, τα χαρτιά των συμβολαίων ήταν πεντακάθαρα. Μάθαμε τελικά. Α, να μην ανησυχούμε, δεν είναι

τίποτε. Έγιναν λάθη στις περισσότερες ιδιοκτησίες του νομού. Για να κάνεις ένσταση και να διορθωθεί ο λαθεμένος χάρτης, απλώς πληρώνεις ένα αξιόλογο ποσό. Το δημόσιο θα συγκεντρώσει χρήματα από τα παραστατικά των ενστάσεων. Επίσης θα εργαστούν μηχανικοί και τοπογράφοι που θα κάνουν τις διορθώσεις. Θα κινηθεί επιτέλους η οικονομία. Μια λάθος οικονομία θα ζήσει από λάθη.

Τόσα μέρη που λάτρεψα καήκανε φέτος. Από λάθος. Ψάχνουμε ακόμα να βρούμε ποιος φταίει. Όλοι συμφωνούν ότι έγιναν πολλά, πάρα πολλά, ατέλειωτα λάθη επί λαθών. Ωστόσο πάντα φταίνε μόνο οι άλλοι. Κοιτάζω ένα ποίημα που έγραψα 22 χρονών. «Οι Άεροι». Οι άεροι φυτρώνουν μόνο στα Κύθηρα. Διορθώνω το λάθος μου: Οι άεροι φυτρώνανε μόνο στα Κύθηρα, καήκανε πλέον. Ποίηση, ανάμνηση από εκτάρια παρελθόντος καρβουνισμένου – κατά λάθος.

Κάθε φορά που γράφω ένα κείμενο, λέω θα είναι το τελευταίο. Δεν ξέρω τι να πρωτοπρολάβω.

Ημερολόγιο τυραννίας, καταχώριση 29/8/2017: Πρωθυπουργός επισκέπτεται θυγατρική του κολοσσού Philip Morris. Τον συνοδεύουν η υπουργός Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης & Κοινωνικής Αλληλεγγύης, ο υπουργός Επικρατείας & Κυβερνητικός Εκπρόσωπος και ο αναπληρωτής υπουργός Οικονομίας & Ανάπτυξης. Ο πρωθυπουργός δίνει θερμά συγχαρητήρια. Ο καπνός «θερμαίνεται, αλλά δεν καίγεται», με σύγχρονη τεχνολογία. Ο προηγούμενος πρωθυπουργός (από φαινομενικά τελειώς αντίθετο κόμμα) επίσης είχε δηλώσει πανευτυχής που η καπνοβιομηχανία επενδύει. Το success story συγγράφεται πάνω σε φύλλα καπνού. Επενδύσεις να 'ναι κι ό,τι να 'ναι.

Δεδομένα: Λάθος. Ο καπνός που «θερμαίνεται και δεν καίγεται» δεν μειώνει το πρόβλημα της δημόσιας υγείας από το κάπνισμα, ίσως το μεγαλώνει κιόλας καθώς εθίζει περισσότερους. Η διαφήμιση του προϊόντος πρόκειται για συνηθισμένη εξαπάτηση της κοινής γνώμης, άθλημα στο οποίο αριστεύουν οι καπνοβιομηχανίες επί δεκαετίες. Το κάπνισμα ευθύνεται για περισσότερους νεκρούς από οτιδήποτε άλλο μπορεί να προληφθεί παγκοσμίως, ακόμη περισσότερο στην Ε. 29,5% των θανάτων ανδρών και 11,2% των θανάτων γυναικών στην Ε. οφείλονται στο κάπνισμα, περίπου 500 φορές περισσότεροι από τους θανάτους από αυτοκτονίες λόγω της οικονομικής κρίσης. Οι συγκεκριμένοι πρωθυπουργοί συγχαίρουν βιομηχανίες που σκοτώνουν μαζικά τους πολίτες τους. Κατά λάθος άραγε;

Πραγματικότητα: Ο νυν πρωθυπουργός έχει ψηφιστεί από 1.925.904 πολίτες. Ο προηγούμενος πρωθυπουργός είχε ψηφιστεί από 1.825.637 πολίτες. Συνειδητό λάθος;

Ημερολόγιο τυραννίας, καταχώριση 2/9/2017: Ευρωβουλευτής (πρώην επάγγελμα: φοιτητομητέρα και τηλεπαρουσιάστρια) διατυπώνει σχόλιο στα κοινωνικά δίκτυα για δολοφονίες δικών της στα χέρια κομμουνιστών. Δημόσια συζήτηση έχει ξεκινήσει εδώ και καιρό αν ο ναζισμός και ο σταλινισμός είναι εξίσου σημαντικά λάθη ή ανήκουν σε διαφορετική κατηγορία. Ποικίλοι πολιτευόμενοι έχουν τοποθετηθεί μαινόμενοι ανασύροντας μνήμες του Εμφύλιου και λανθάνοντα πάθη. Τελικά η δημόσια συζήτηση εκφυλίζεται στο αν είναι αληθή ή λανθασμένα όσα ισχυρίζεται η ευρωβουλευτής για την ιστορία της οικογένειας.

Δεδομένα: Λάθη επί λαθών. Ο ναζισμός ευθύνεται για τον Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο, που στοίχισε στην ανθρωπότητα 60 εκατομμύρια νεκρούς, ανάμεσά τους 15 εκατομμύρια στο Ολοκαύτωμα και 400 χιλιάδες αδικοχαμένους Έ. Οι κομμουνιστές αντιστάθηκαν στον ναζισμό και η μάχη του Στάλινγκραντ ήταν ίσως η σημαντικότερη καμπή του πολέμου. Τα κομμουνιστικά καθεστώτα πάλι ευθύνονται για τις μεγαλύτερες εκατόμβες στην ιστορία: 49-78 εκατομμύρια νεκροί ο Μάο, 23 εκατομμύρια ο Στάλιν, 2 εκατομμύρια ο Πολ Ποτ στην Καμπότζη, άλλα 2 εκατομμύρια ο Κιμ Ιλ Σουνγκ στη Βόρεια Κορέα. Καπιταλιστικές επιχειρήσεις ευθύνονται επίσης για ικανές εκατόμβες. Ξεχωρίζουν τα 2-15 εκατομμύρια νεκροί στο Κονγκό από την εταιρία εκμετάλλευσης με μαζική καταναγκαστική εργασία του πληθυσμού που ίδρυσε ο γαλαζοαίματος Λεοπόλδος του Βελγίου. Ο ε. εμφύλιος στοίχισε πάνω από 40 χιλιάδες νεκρούς, πολλούς περισσότερους τραυματίες και εκτοπισμένους, και εκατομμύρια ψυχολογικά τραυματίες. Ωφέλησε μερικές χούφτες επιτήδειους.

Πραγματικότητα: Οι διαπληκτιζόμενοι επί ιστορικού χάρτου βουλευτές που ανασκαλίζουν ή επιχαίρουν κιόλας για τα μεγαλύτερα πάθη και λάθη της ανθρωπότητας, για τις φρικτές εκατόμβες πολιτικής παράνοιας, έχουν ψηφιστεί από εκατοντάδες χιλιάδες πολίτες. Ασυνείδητο λάθος;

Ημερολόγιο τυραννίας, καταχώριση 5/9/2017: Βουλευτής δηλώνει ότι θα αποσυρθεί από την πολιτική, αφού έχει εκλεγεί πολλαπλές φορές από το 1974 και προσθέτει ότι θα τον διαδεχτεί υποψήφιος στην ίδια εκλογική περιφέρεια ο γιος του. Ύστερα από κατακραυγή στα κοινωνικά δίκτυα, ο αρχηγός του κόμματος, γιος πρωθυπουργού, τοποθετείται αυστηρά πως δεν υπάρχει περιθώριο για νεποτισμό.

Δεδομένα: Στον κατάλογο εκλεγμένων βουλευτών του συγκεκριμένου κόμματος από το 1974 μέχρι σήμερα, 35 επώνυμα οικογενειών αντιπροσωπεύονται από πολλαπλά μέλη η καθεμία. Η πιθανότητα κάποιος να εκλεγεί βουλευτής όταν έχει εκλεγεί ο πατέρας του είναι περίπου 0.03% αν τα συμβάντα είναι στατιστικά ανεξάρτητα, δηλαδή αν δεν υπάρχει νεποτισμός.

Πραγματικότητα: Ο αποχωρών βουλευτής όπως και οι βουλευτές όλων των οικογενειών με πολλαπλή αντιπροσώπευση στο κοινοβούλιο έχουν ψηφιστεί από πολίτες σε πολλαπλές εκλογικές αναμετρήσεις. Επαναλαμβανόμενο λάθος;

Ημερολόγιο τυραννίας, καταχώριση 8/9/2017: Γάλλος πρόεδρος φιλοξενείται στην Αθήνα από τον Έ. πρωθυπουργό. 2.000 αστυνομικοί δεν έχουν τίποτε καλύτερο να κάνουν και ασχολούνται με την ασφάλεια της τερπνής μετά ωφελίμου εκδρομής μετά συζύγου στην Αθήνα. Συζητούνται επενδύσεις από μεγάλους γαλλικούς ομίλους.

Δεδομένα: Λάθος ζευγάρι. Ο Γάλλος πρόεδρος ψηφίστηκε ως κατ' εξοχήν εχθρός του συστήματος· μοιάζει να ξέχασαν τη μικρολεπτομέρεια ότι ήταν υπουργός Οικονομικών του συστήματος. Οι πρώτες του σημαντικές νομοθετήσεις (διόλου κατά λάθος) αφορούν σαρωτική κατάργηση εργασιακών δικαιωμάτων για ισχυροποίηση του συστήματος. Αντίστοιχα ο Έ. πρωθυπουργός ψηφίστηκε υποσχόμενος δήθεν την κατάργηση των μνημονίων με έναν νόμο σε μια μέρα. Ο άνθρωπος είχε κάνει λάθος. Όσο για τις επενδύσεις, μάλλον πρόκειται για εξαγορές και εξυπηρετήσεις σε εξευτελιστικές

τιμές. Δεν πρόκειται περί λάθους, οι Γάλλοι επιχειρηματίες ξέρουν άριστα τι κάνουν, όταν συναντάνε εύκολα θύματα.

Πραγματικότητα: Ο πρόεδρος της Γαλλίας ψηφίστηκε από 20.603.794 Γάλλους. Για τον Έ██████ πρωθυπουργό τα είπαμε παραπάνω. Γράψε λάθος.

Ημερολόγιο τυραννίας, καταχώριση 11/9/2017: Στις παραλίες της Αττικής και της Σαλαμίνας, κατά λάθος, απλώνεται μαύρη πετρελαιοκηλίδα. Το θαλάσσιο πρόσωπο της πρωτεύουσας παίρνει όψη μαυριδερή. Ήταν μια άτυχη στιγμή. Δεν άρθησαν γρήγορα μέτρα, ή αν άρθησαν, λαθέψανε. Φυσικά, θα αποδοθούν ευθύνες για σωρεία λαθών. Κάποιοι ταλαίπωροι κομπάρσοι θα αλειφτούν πίσσα και πούπουλα, εξιλαστήρια θύματα. Ο Σαρωνικός καταστράφηκε από σαπιοκάραβο που έλαθε του απαραίτητου ελέγχου. Οι κλασικές ακτές της Αττικής και του νησιού του αυτόχειρα Αίαντα θα μαυρίζουν στον ήλιο για πολύ μετά την οικολογική αυτοχειρία.

Ασύδοτο λάθος. Δεδομένα: Λήθη. Πραγματικότητα: Μαύρη λήθη.

Το: Λ13

Να γράψω στα αγγλικά; Από όλους όσους ξέρω, θα σκεφτόμουν ότι εσύ είσαι η λιγότερο πιθανή να μου προτείνεις κάτι τέτοιο.

Χαίρομαι που σου άρεσε η λογοκριμένη επιφυλλίδα. Στην πραγματικότητα έχω κι εγώ αναρωτηθεί αν είναι καλύτερα να γράψω στα αγγλικά παρά σε μια γλώσσα που τόσο λίγοι μιλούν και καταλαβαίνουν. Εμφανώς, τα θέματα που συζητώ μπορεί να αφορούν οποιαδήποτε χώρα. Τοπικές ιδιαιτερότητες δεν πρέπει να μας κάνουν να ξεχνάμε τη μεγάλη παγκόσμια εικόνα. Κάποιος θα μπορούσε να εξαλείψει το όνομα της χώρας από τα γραπτά μου και δεν θα αλλάζανε πολλά. Μια δυνατότητα είναι να τα μεταφράσω κάποια στιγμή, ίσως και να τα βάλω όλα μαζί σε κάποιο βιβλίο για ένα πιο διεθνές κοινό.

Πάντως, ορισμένα πράγματα θα εξακολουθούν να είναι άπιαστα, αδύνατον να μεταφραστούν. Αγαπώ αυτή τη γλώσσα που πεθαίνει. Στον αρχαίο κόσμο είχε τόσο εξέχουσα θέση όσο και τα αγγλικά έχουν για τον σύγχρονο. Αν την εγκατέλειπα τώρα, θα ήταν σαν να προδίδω κάποιον φίλο όταν ξέρω ότι έχει καρκίνο τελικού σταδίου. Επίσης χαίρομαι αυτές τις θαυμαστές ευκαιρίες που προσφέρει, που δεν είναι όλες δυνατόν να μεταφερθούν στα αγγλικά. Για παράδειγμα, σε αυτή την επιφυλλίδα, όπως μπορείς εύκολα να διαπιστώσεις, μία κύρια ένταση προκύπτει από τις λέξεις ΛΑΘΗ, που επανέρχεται σε όλο το κείμενο, και ΛΗΘΗ. Οι δύο αυτές λέξεις ακούγονται περίπου το ίδιο. Και φυσικά η άρνηση στη ΛΗΘΗ είναι η ΑΛΗΘΕΙΑ. Η αλήθεια είναι αυτό που πραγματικά με ενδιαφέρει.

Την αλήθεια μπορούμε σίγουρα να την προσεγγίσουμε, αν και ίσως δεν μπορεί ποτέ να τη φτάσει κανείς οριστικά. Το να κυνηγάς την αλήθεια μοιάζει με μια ιστορία ανικανοποίητου έρωτα. Δεν έχει ποτέ καλό τέλος. Ελπίζω κάποια μέρα να γράψω κάτι για τη ΛΗΘΗ και την ΑΛΗΘΕΙΑ. Ξέρω, ακουγέται κάπως σαν μεγαλομανία. Μάλλον θα περιμένω την ευκαιρία για κάποιον ρητορικό λόγο, ίσως κάποια ομιλία αποδοχής για κάποιο βραβείο ή διάκριση. Να πάρει, γίνεται τόσο δύσκολο να μιλήσεις για ΑΛΗΘΕΙΑ.

Ελπίζω να μην αυτογελοιοποιηθώ. Ελπίζω να μην ξεχάσω ότι όταν πρόκειται για τέτοια ευαίσθητα ζητήματα είμαστε όλοι ηλίθιοι – ανάμεσα στους όλους συμπεριλαμβάνω τον εαυτό μου κατ' εξοχήν. Είμαι μάλλον ένας από τους καπετάνιους του Πλοίου των Ηλιθίων.

Το: Φ7

Subject: Re: ξένος

Ιωάννης ο Σιναΐτης, *Κλίμαξ Θείας Ανόδου*, Περί ξενιτείας, τι ασυνήθιστο και όμορφο e-mail-δώρο, *αγαπητή* [φ7]. Η *Κλίμαξ* με ταλάνισε πολύ στην εφηβεία μου. Κάπου πριν τα είκοσι, την απόθεσα με το υπερβολικά κατακόκκινο και βυζαντινά χρυσοποίκιλτο εξώφυλλό της σε ένα ράφι/σκαλί της κλειστής σκοτεινής βιβλιοθήκης του πάνω ορόφου (ή, ορθότερα, του άνωθεν ορόφου) και δεν την ξαναέπιασα. Πλανήθηκα πολύ από τότε, αλλά πάντα διατηρώ μια αγάπη γι' αυτό τον εκπληκτικό συγγραφέα-προπονητή που διδάσκει τη σιωπή μιλώντας αδιάκοπα. Οι οδηγίες καταγιστικές, nonstop. Do this, do that, move right, move left, beware, pivot, go, go back, go forward, elbows down, move, hands up, step, step, go, go, watch out, right straight, left hook, no, go, go, left, left straight, yes, pivot, go, step back, no, no, no, no. Κυρίως no. Όπως ταιριάζει σε αγωνιούντα προπονητή που δεν λέει να καθίσει με ακηδία και απροσπάθεια στον πάγκο ο ευλογημένος, όταν διακυβεύεται η τύχη του πρωτάρη αθλητή του. Υπάρχει όμως περίπτωση ποτέ, όσο καλά καταρτισμένος και να είναι ο προπονητής, να ρίξεις κάτω με νοκ άουτ τον πιο δυσανάλογα φοβερό αντίπαλο, το Τίποτα;

Στο ίδιο σκαλοπάτι, το τρίτο σκαλί, εξακοντίζει κάποιες αποτελειωτικές αφοριστικές φράσεις σαν σκληρές μαθηματικές εξισώσεις ή σαν ακαριαία ποίηση:

Ξένος ἐστὶν ὁ πάσης ἰδίων καὶ ἀλλοτριῶν σχέσεως φυγᾶς.

Δεξάμενος φλόγα τρέχε.

Ἀπόφευγε ὡς ἀπὸ μάστιγος, τοὺς τῶν πτωμάτων τόπους.

Νιώθω πως τρέχω εδώ και πολλά χρόνια, φυγᾶς, σε τόπους πτωμάτων. Τι κρίμα που δεν υπάρχει πλέον έρημος, φαίνεται πως μας ετελείωσε η καλή ερημιά. The real thing, όχι οι απομιμήσεις αμμόλοφον, τα αμμόλουτρα (και λασπόλουτρα όταν βρέχει) που προσφέρονται προς ιδίαν και αλλοτρίαν χρήσιν. Φοβάμαι πως μόνο τόποι πτωμάτων διατίθενται πλέον σε όσους φυγάδες έχουν εναπομείνει ασύλληπτοι.

Το: Φ7

Ναι, όντως, πρέπει να μιλήσουμε και για τον Kierkegaard κάποια μέρα. Ναι, όντως, έκλεψε το όνομα Johannes Climacus από τον ερημίτη ιδιοκτήτη του, για να το μετατρέψει σε εμφανές ψευδώνυμο μαζί με το αντίθετό του, το Anti-Climacus. Διασκεδάζω με το γεγονός ότι ο Kierkegaard χρησιμοποιεί ψευδώνυμα, αλλά την ίδια στιγμή είναι

εντελώς προφανές ότι πρόκειται γι' αυτό τον ίδιο. Επίσης λογοκρίνει βαρύτατα το έργο του, αλλά πάλι είναι πασιδηλό για ποιους και τι μιλάει. Τρομερά σκοτεινός και εντελώς διάφανος την ίδια στιγμή. Ταυτόχρονα Climacus και Anti-Climacus. Δύο αντίθετα ψευδώνυμα να τον εκπροσωπούν κι αυτός να κρύβεται ανάμεσά τους.

Το: Φ7

[φ7], η Ξενιτεία είναι το τρίτο σκαλοπάτι στην κλίμακα. Να σας θυμίσω απλώς ότι το πρώτο σκαλοπάτι είναι η Αποταγή και το δεύτερο είναι η Απροσπάθεια. Ωστόσο το πρόβλημα είναι ότι κάποτε κάποιος πρέπει να εξοριστεί, να πάει στην ξενιτεία χωρίς να είναι διατεθειμένος να αποταχθεί οτιδήποτε και χωρίς να καταφέρνει την απροσπάθεια ως προς το παρελθόν του, όσο και να προσπαθεί.

ΣΕ ΑΓΝΩΣΤΟ ΧΡΟΝΟ

Το: Α5

[α5], άκου λοιπόν ακριβώς τι έγινε. Μου είπαν να κολυμπήσω στην πισίνα. Ξέρεις ότι σαφέστατα προτιμώ να κολυμπώ στην ανοιχτή θάλασσα, οπότε παραξενεύτηκα. Μα καλά, να είμαστε στο Ιόνιο και να πάμε να κολυμπήσουμε στην πισίνα; Δεν ακούγεται σαν βλασφημία; Συμφωνούσανε όμως όλοι ότι ήταν ανάγκη να κολυμπήσω στην πισίνα, θα ήταν κάτι σαν προπόνηση φαίνεται. Εκείνοι που με προτρέπανε ήταν άτομα που εμπιστευόμουν. Πήγα στην πισίνα λοιπόν κι εκείνοι ακολουθούσαν από πίσω, ίσως περισσότερο για να βεβαιωθούν ότι δεν θα αλλάξω γνώμη. Εκείνοι δεν θα κολυμπούσανε, απλώς έρχονταν για παρέα. Στο χέρι κρατούσα ένα γράμμα όπου κάτι μου είχε ανακοινωθεί πρόσφατα. Προχωρούσα μέσα στον κήπο που ήταν σε ανισόπεδα επίπεδα. Είχε μια μονόχρωμη βλάστηση, χαοτική και πυκνή, αν και ήταν χειμώνας. Όταν έφτασα, η πισίνα έμοιαζε με έναν πύργο. Η επιφάνειά της δεν φαινόταν, ο πύργος ήταν αρκετά ψηλός. Έβλεπα μόνο τον έναν τοίχο και είχε μία είσοδο. Μπήκα μέσα. Πολλά σκαλοπάτια σε έναν διάδρομο ακανόνιστο που κανονικά θα έπρεπε να οδηγεί κάπως στο νερό. Στο τέλος έφτασα σε ένα σκαλοπάτι όπου ο διάδρομος κοβόταν. Στο βάθος φαινότανε ένα άλλο πάτημα, όπου έπρεπε να πατήσω. Ήταν ένα ελάχιστο πάτημα, κανονικά δεν θα έπρεπε ούτε καν να μπορούσα να το δω. Ωστόσο σε κάποιο όνειρο, πριν από καιρό, θυμάμαι πως μου είχαν υποδείξει ακριβώς αυτό το πάτημα, είχαν πει να το θυμηθώ όταν χρειαστεί, το είχαν μεγεθύνει κιόλας για να το δω καλά και να το εμπεδώσω. Είχαν εξηγήσει διεξοδικά ότι όταν θα χρειαστεί να κατεβώ για να μπω στο νερό, θα πρέπει να βάλω πρώτα το πόδι μου ειδικά σε αυτό το σημείο. Δεν υπήρχε άλλος τρόπος. Η υπόδειξη του παλαιού ονείρου φάνηκε όντως χρήσιμη. Πάτησα σε αυτό το σημείο και κατέβηκα. Σύντομα μπήκα μέσα στο νερό. Ήμουν ολόκληρος κάτω από την επιφάνεια του νερού από την αρχή. Κοίταξα προς τα πάνω και είδα αυτό τον υπέροχο φωτεινό λευκό ουρανό να αντανακλάται πάνω από τα ύδατα. Αυτό ακριβώς που με γοητεύει όταν κολυμπώ και κάνω μακροβούτι. Νομίζω ήταν σαν να είμαι στη Λευκάδα, εκεί που χαίρομαι τόσο πολύ να κολυμπάω ανέμελος χιλιόμετρα ολόκληρα πέρα δώθε, ακόμη και τον χειμώνα.